

Wstępne wyniki badań fizykochemicznych wód dołowych i powierzchniowych w lokalizacjach po polskiej stronie granicy

mgr inż. Paweł Lejwoda

dr Małgorzata Bebek

dr Krzysztof Mitko

Zakład Monitoringu Środowiska

Główny Instytut Górnictwa

Zakres i metodyka badań

- Parametry fizyczne i skład chemiczny badanych wód (Fe, Mn, Ba, Sr, SO_4^{2-} , Cl^- , substancje rozpuszczone, zawiesina, pH, przewodność elektryczna właściwa)
- Pobieranie próbek przez zespół próbkobiorców z akredytowanego laboratorium Zakładu Monitoringu Środowiska
- Przygotowanie próbek (filtracja, 0,45 μm)
- Zastosowanie w analizie akredytowanych metod badań
- Monitorowanie ważności wyników poprzez stosowanie próbek kontrolnych w bieżących badaniach oraz udział w porównaniach międzylaboratoryjnych

Rys.1. Certyfikat akredytacji

Metodyka badań

- pH: Metoda potencjometryczna
PN-EN ISO 10523:2012
- Przewodność: Metoda konduktometryczna
PN-EN 27888:1999
- Substancje rozpuszczone: Metoda wagowa
PN-EN 15216:2010
- Zawiesina: Metoda wagowa
PN-EN 872:2007 + Ap1:2007

Zalety: Niski koszt, szeroka dostępność

Metodyka badań

- Oznaczanie anionów: Chromatografia jonowa
PN-EN ISO 10304-1:2009
- Oznaczanie metali: Spektrometria plazmowa
PN-EN ISO 11885:2009

Zalety: Zautomatyzowanie procesu, mała objętość próbki, krótszy czas analizy, niższa granica oznaczalności niż w metodach klasycznych

Aparatura wykorzystana w badaniach

Rys.2. Chromatograf jonowy DIONEX ICS 5000
Thermo Scientific

Rys.3. Spektrometr plazmowy Optima 5300DV
Perkin Elmer

Uregulowania prawne

- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. „Prawo wodne” Dz. U. 2017 poz. 1566
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych Dz.U. 2019 poz. 2149.
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, oraz warunków, jakie należy spełni przy wprowadzaniu do wód i do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych Dz. U. 2019 poz. 1311.

Punkty pomiarowe

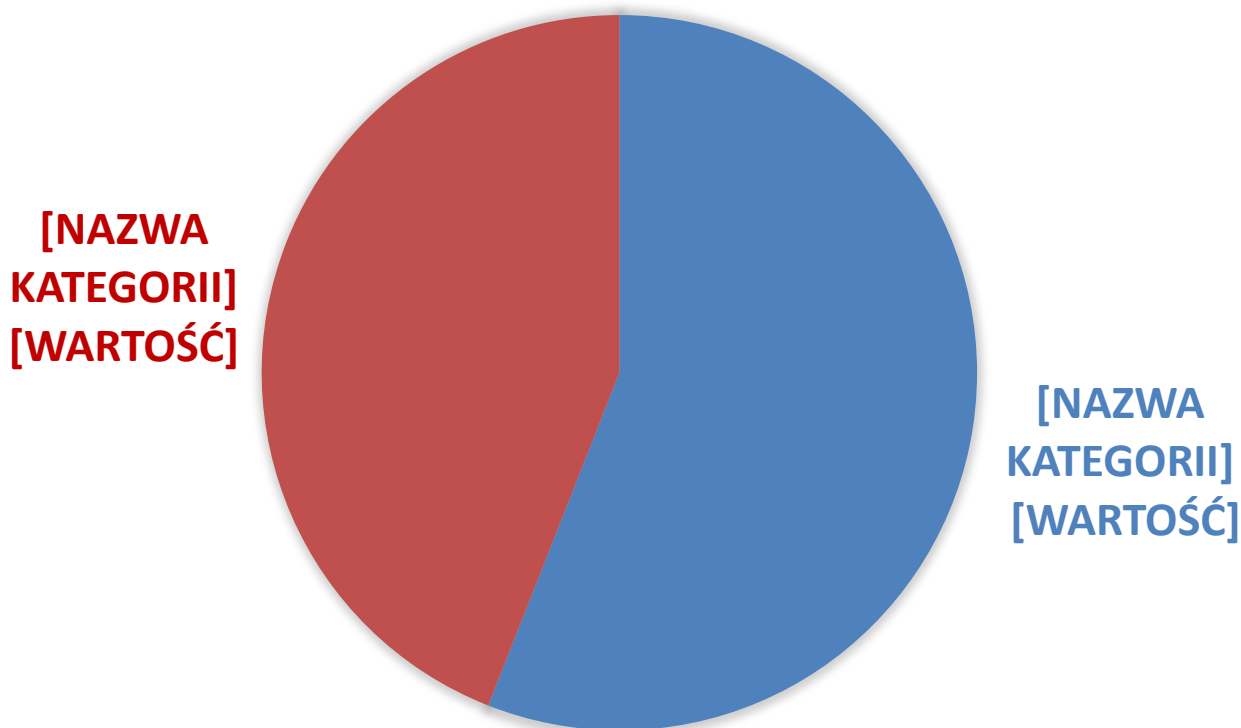

nr	Punkty pomiarowe
1	Rzeka Nacyna powyżej KWK Rydułtowy.
2	Zrzut wód z kopalni Rydułtowy.
3	Rzeka Nacyna poniżej KWK Rydułtowy.
4	Rzeka Olza powyżej rzeki Szotkówka.
5	Rzeka Szotkówka.
6	Rzeka Olza poniżej rzeki Szotkówka.
7	Rzeka Odra powyżej kolektora Olza.
8	Kolektor Olza, wody kopalniane.
9	Rzeka Odra poniżej kolektora Olza.

Tabela 1. Punkty pomiarowe

Rys. 4. Punkty pomiarowe

Wyniki badań

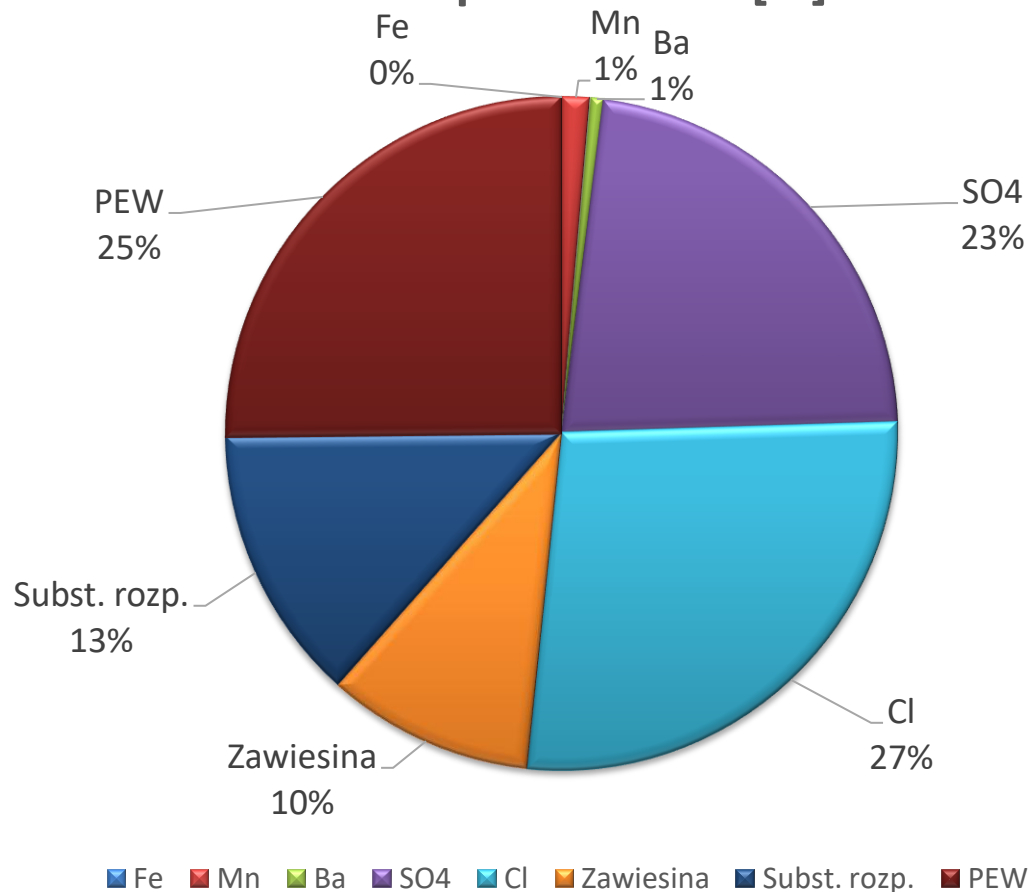
Rys. 5. Procentowy podział wyników

Liczba parametrów:	8	(Ba, Fe, Mn, SO ₄ ²⁻ , Cl ⁻ , przewodność el. wł., zawiesina ogólna, substancje rozpuszczone)
Sumaryczna liczba pomiarów:	343	
Liczba przekroczeń:	151	

Wyniki badań

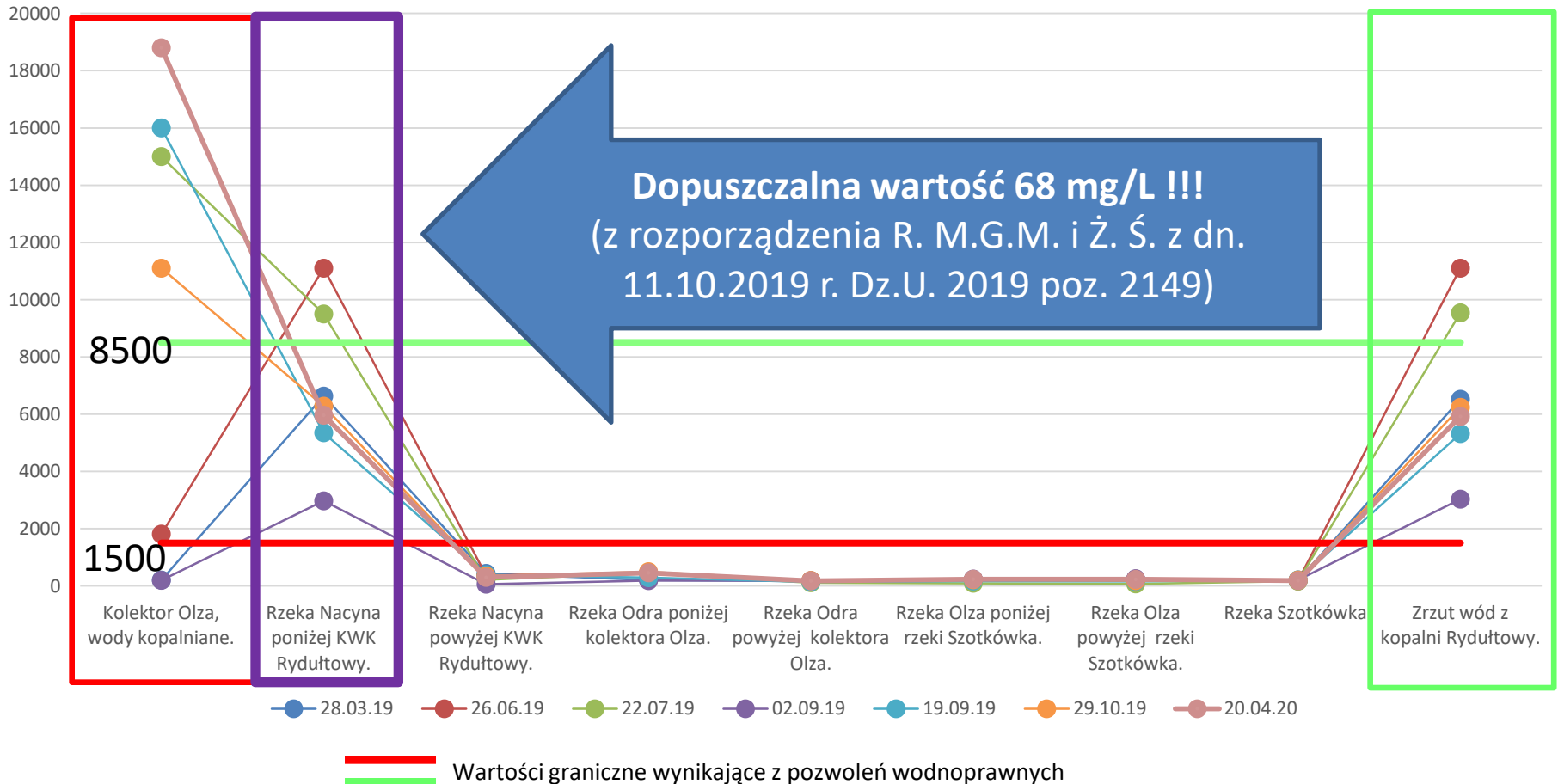
Udział przekroczeń [%]

Rys. 6. Udział poszczególnych przekroczeń dopuszczalnych wartości

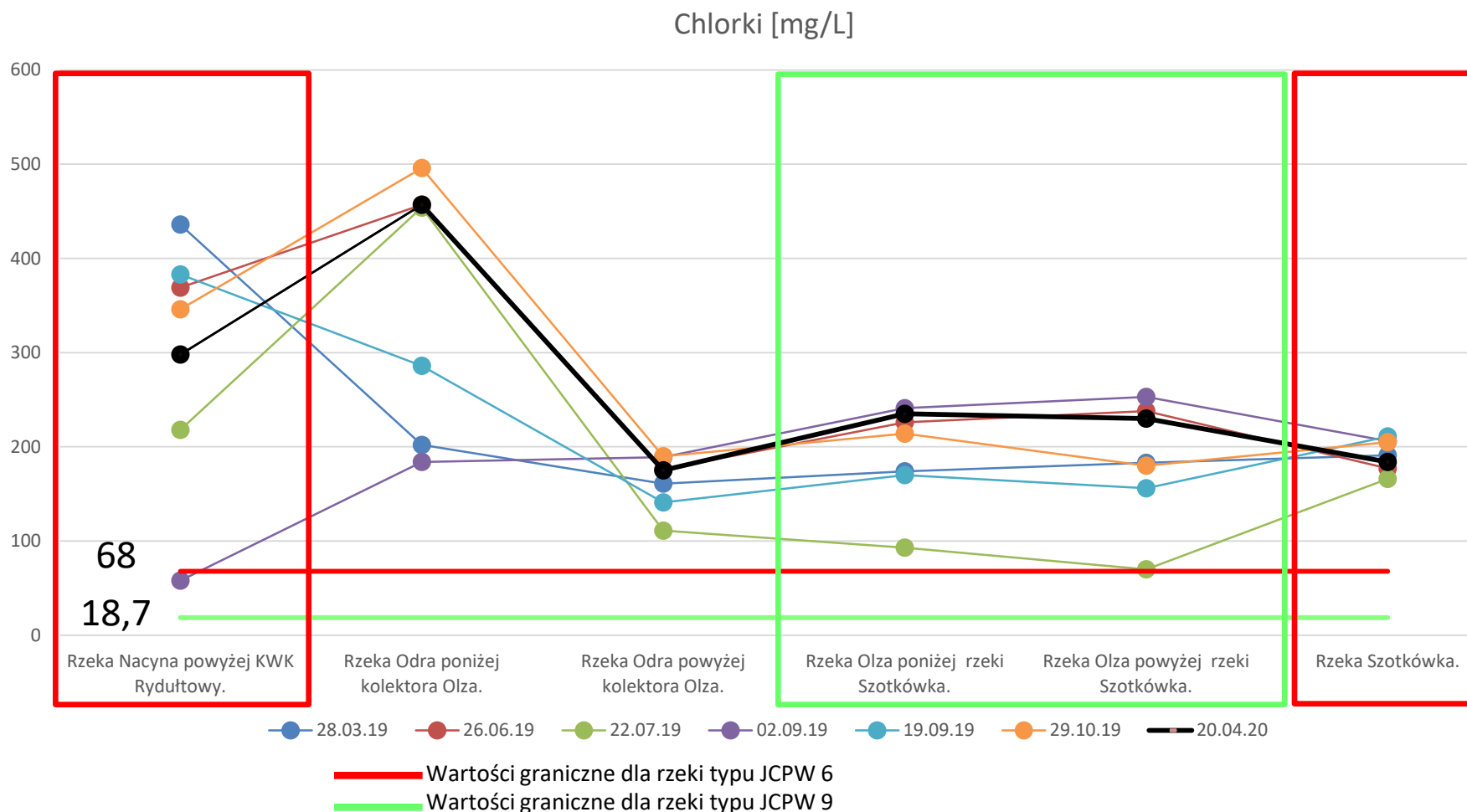
Wyniki badań

Chlorki [mg/L]

Rys. 7. Zawartość chlorków w poszczególnych punktach pomiarowych

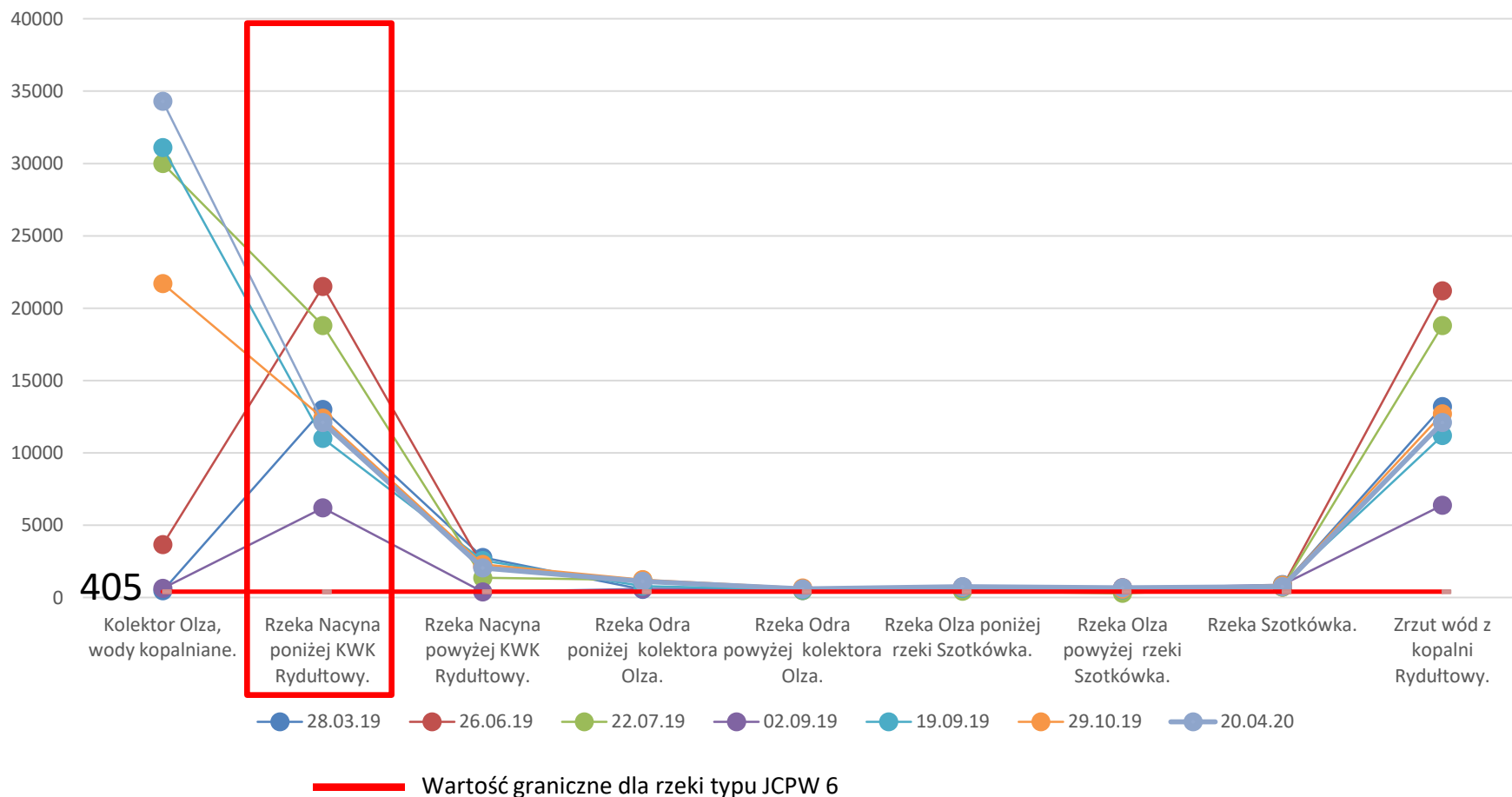
Wyniki badań

Rys. 8. Zawartość chlorków w poszczególnych punktach pomiarowych

Wyniki badań

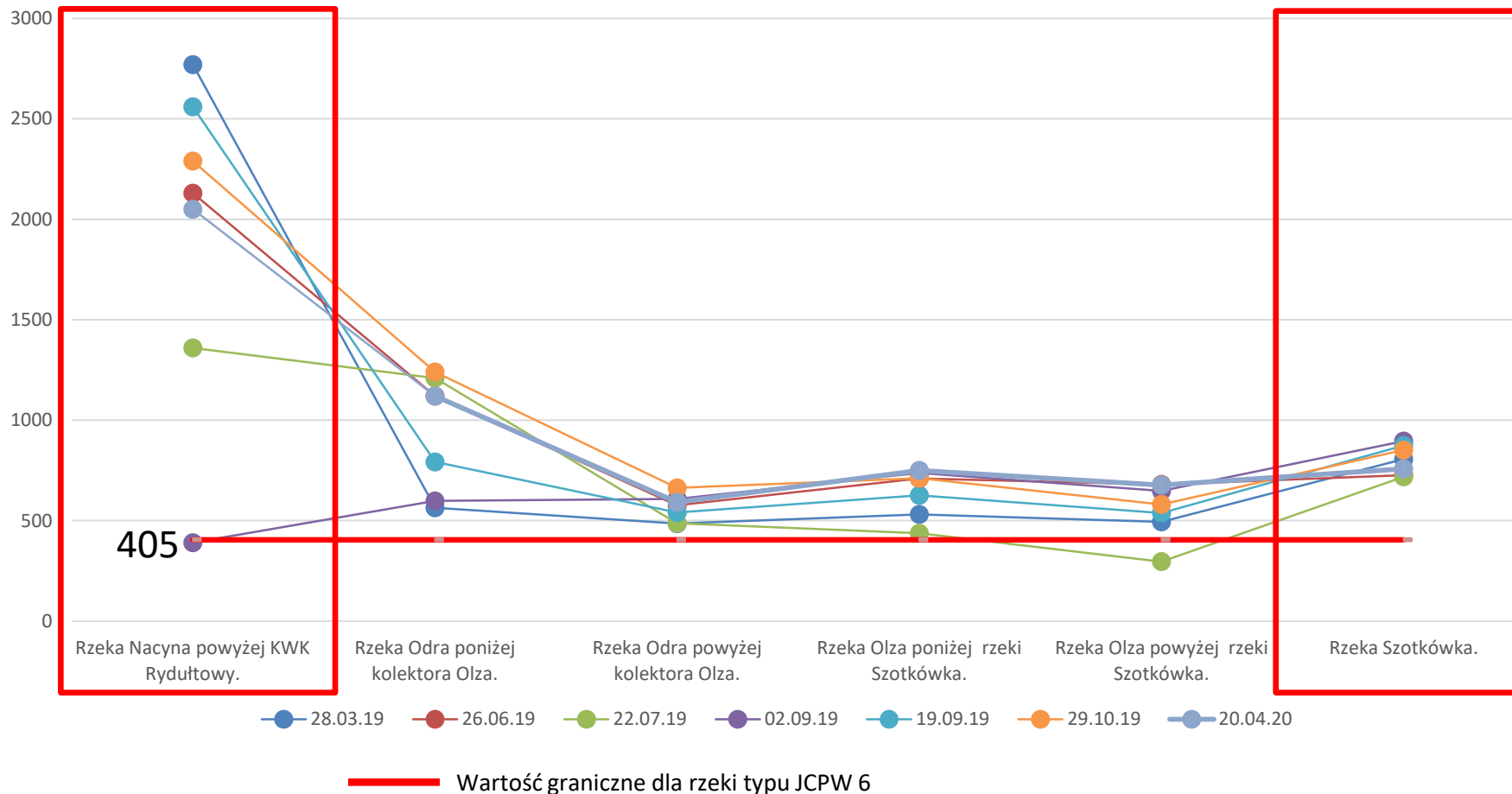
Substancje rozpuszczone [mg/L]

Rys. 9. Zawartość substancji rozpuszczonych w poszczególnych punktach pomiarowych

Wyniki badań

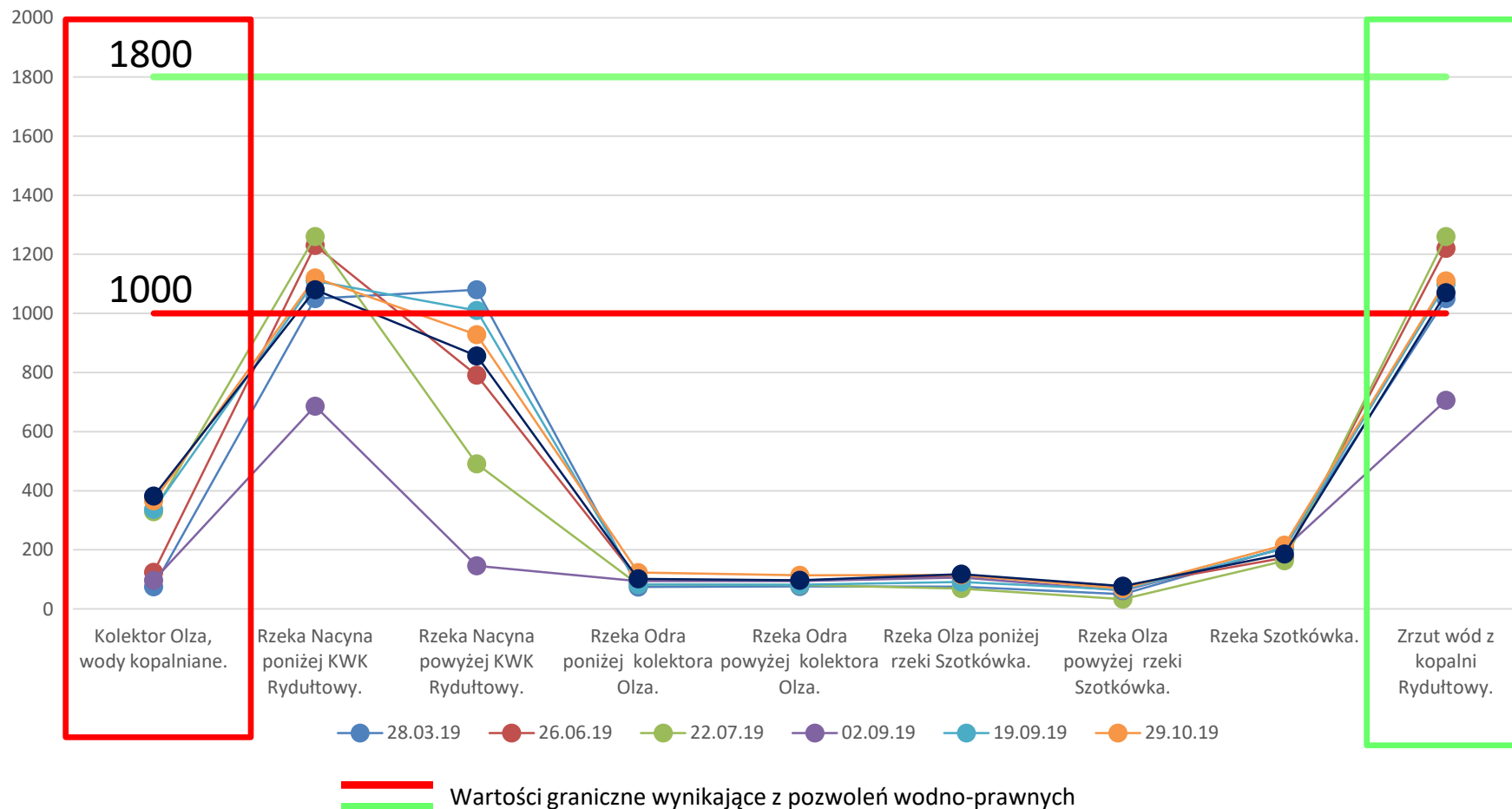
Substancje rozpuszczone [mg/L]

Rys. 10. Zawartość substancji rozpuszczonych w poszczególnych punktach pomiarowych

Wyniki badań

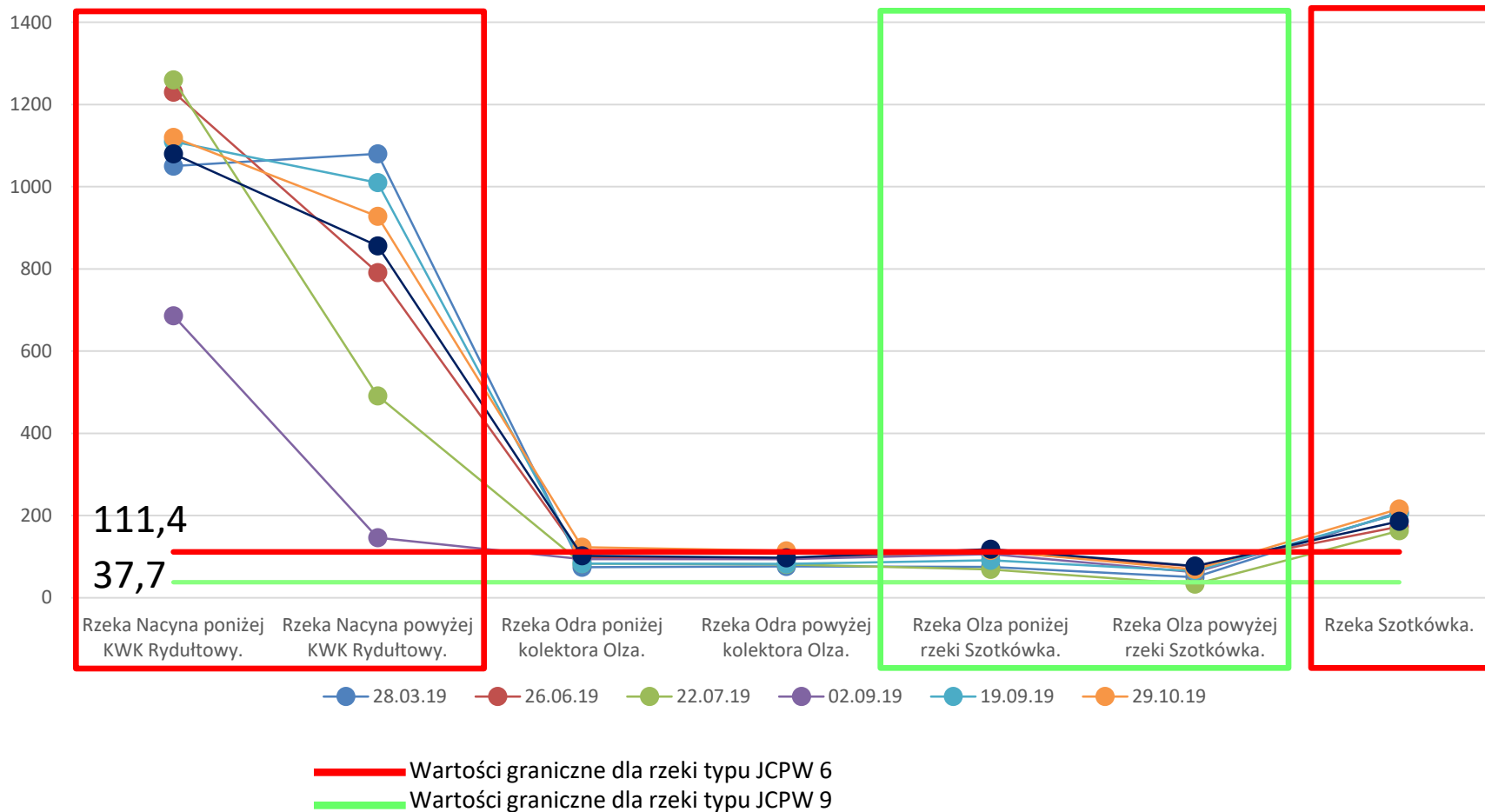
Siarczany [mg/L]

Rys. 11. Zawartość siarczanów w poszczególnych punktach pomiarowych

Wyniki badań

Siarczany [mg/L]

Rys. 12. Wartości siarczanów w poszczególnych punktach pomiarowych

Wyniki badań

	Kolektor Olza, wody kopalniane.	Rzeka Nacyna poniżej KWK Rydułtowy.	Rzeka Nacyna powyżej KWK Rydułtowy.	Rzeka Odra poniżej kolektora Olza.	Rzeka Odra powyżej kolektora Olza.	Rzeka Olza poniżej rzeki Sztokówka.	Rzeka Olza powyżej rzeki Sztokówka.	Rzeka Sztokówka.	Zrzut wód z kopalni Rydułtowy.	PRZEKR.	POMIARY	% PRZEKR.
Fe	0								0	0	14	0%
Mn	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2	63	3%
Ba	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	63	2%
SO ₄ ²⁻	0	7	7			7	6	7	0	34	49	69%
Cl	5	7	6			7	7	7	2	41	49	84%
Zawiesina	4	6	3					1	1	15	35	43%
Subst. rozp.		7	6					7		20	21	95%
PEW		7	7	4	0	7	6	7		38	49	78%
SUMA PRZEKROCZEŃ	9	35	30	4	0	21	19	29	4	151		
SUMA POMIARÓW	42	49	49	21	21	35	35	49	42		343	
% PRZEKROCZEŃ	21%	71%	61%	19%	0%	60%	54%	59%	10%			

2

Ilość przekroczeń badanego parametru na 7 wykonanych pomiarów.

Puste pole oznacza brak wartości granicznych mierzonego parametru w danym typie rzeki.

Tabela 2. Udział poszczególnych przekroczeń

Wyniki badań

GŁÓWNY INSTYTUT GÓRNICWA - ZAKŁAD MONITORINGU ŚRODOWISKA
LABORATORIUM ANALIZ WÓD I ŚCIEKÓW

KARTA WYNIKÓW ANALIZY NR 390.92/2019

Opis próbki

Rzeka Nacyna powyżej KWK Rydułtowy.
Řeka Nacyna nad KWK Rydułtowy

Pobrano dn. 02.09.19

Dostarczono dn. 03.09.19

Nr próbki w LAWiŚ: 1340 /19

* pH	7.4 ± 0.2
* przewodn. wł. [μS/cm]	573 ± 29
* substancje rozp. [mg/l]	390 ± 39
* zawiesiny og. [mg/l]	36 ± 4

	[mg/l]
* bar	0.072 ± 0.018
* stront	0.20 ± 0.04
* żelazo	0.15 ± 0.03
* mangan	0.10 ± 0.02

	[mg/l]
* chlorki	58 ± 6
* siarczany	146 ± 15

Rys. 13. Karta analiz dla rzeki Nacyna powyżej KWK Rydułtowy

GŁÓWNY INSTYTUT GÓRNICWA - ZAKŁAD MONITORINGU ŚRODOWISKA
LABORATORIUM ANALIZ WÓD I ŚCIEKÓW

KARTA WYNIKÓW ANALIZY NR 390.91/2019

Opis próbki

Kolektor "Olza" wody kopalniane

Pobrano dn. 04.07.19

Dostarczono dn. 04.07.19

Nr próbki w LAWiŚ: 977 /19

* pH	7.4 ± 0.2
* przewodn. wł. [μS/cm]	34300 ± 1700
* substancje rozp. [mg/l]	27800 ± 2800
* zawiesiny og. [mg/l]	23 ± 2

	[mg/l]
* bar	1.33 ± 0.13
* stront	38.2 ± 3.8
* żelazo	0.034 ± 0.009
* mangan	0.64 ± 0.06

	[mg/l]
* chlorki	14700 ± 1500
* siarczany	391 ± 39

Rys. 14. Karta analiz dla kolektora „Olza” wody kopalniane

Dziękuję za uwagę